

Гук [ц’], літары Ц, ц

Ц ц

74. Разгледзьце малюнак. Вымавіце сказы па-руску і па-беларуску ўслед за настаўнікам.

— *Тихо, Тимоша!* — *Ціха, Цімоша!*

Прачытайце сказ, запісаны па-беларуску. Як абазначаецца гук [ц’] на пісьме?

Завяжы вузюлок!

У беларускай мове ёсць мяккі гук [ц’]. На пісьме ён абазначаецца літарай *ц*.

75. Запішыце спалучэнні літар, словы.

це ця цё ця ці цень
Ц Ціхан ціха цётка

76. Прачытайце словы. Які гук абазначаюць выдзеленыя літары?

брацік	сядзіць	снедаць
дзеці	крычыць	абедаць
цягнік	абуць	вячэраць
самалёцік	верталёцік	салдацік

Прачытайце словы трэцяга слупка.

Якое з іх лішняе? Чаму? Калі людзі снедаюць? Абедаюць? Вячэраюць?

77. Прачытайце верш. Правільна вымавіце гукі [ц'], [ў].

Сараканожкі

Да зары ўстаюць сараканожкі,
каб паспець абуць у боты ножкі.
Ды пакуль абуюць сорака ножак,
ноч настане — і парá ў ложкак.
У. Мацвеенка.

Хто такія сараканожкі? Што выклікала ў вас усмешку?

Выпішыце словы, у якіх вымаўляецца гук [ц'].

78. Паслухайце тэкст.

Чаго крычыце?

У нядзелю ўсе дома. Паселі абедаць. Тата і дзеці — усе вакол стала. А мама заканчвае завіхацца ля пліты і паведамляе, што засмажыла курыцу з салодкай моркаўкай. Чуваць прыемны пах і шыпенне.

— Мне ножку! — закрычала Юля.

— І мне ножку, — крычыць Галя.

— І мне! Мне мама заўсёды дае ножку! — крычыць Толя.

Дзяніс, самы малодшы, сядзіць спакойна і разважае, як дарослы:

— Ну чаго вы крычыце? Хіба ж курыца сараканожка? (І. Грамовіч.)

Дзе сабралася ў нядзелю сям'я? Назавіце ўсіх членаў сям'і, якія сабраліся за сталом. Чаго хацелі старэйшыя дзеці, аб чым яны крычалі? Чаму словы малодшага брата выклікалі ў вас усмешку?

Прачытайце размову дзяцей.

79. Прачытайце. Дапоўніце сказы патрэбнымі словамі. Назавіце ў сказах словы з гукам [ц’].

Сястрычка і брацік прачнуліся і селі

Днём мы ходзім у школьную сталовую

Увечары мама паклікала ўсіх

вячэраць

снедаць

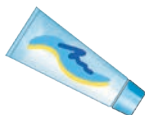
абедаць

80. Прачытайце словы ў красвордзе. Знайдзіце адпаведныя малюнкі.

1.

3.

ц	е	с	т	а		
я						
г						
ц	ю	л	ь	п	а	н
б						і
л	і	с	ц	е		к
к						

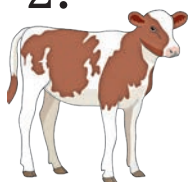
4.

5.

2.

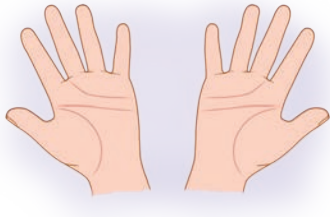
6.

Выпішыце словы, якія пачынаюцца з гука [ц’].

81. Адгадайце загадку. Выпішыце з яе словы, у якіх вымаўляецца гук [ц’].

Я люблю, шкадную іх,
добрых брацікаў маіх.
Злева пяць і справа пяць.
Адгадайце, як іх зваць.

В. Кудлачоў.

82. Прачытайце, дапаўняючы словы гукам [ц’].

ліс..е

адля..елі

па..яплела

ве..ер

засвя..іла

заха..елі

83. Паслухайце верш. Пра якія прыкметы надыходу восені гаворыцца ў ім?

Лета не дагнаць

Адпалалі

васількі.

Адляцелі

матылькі.

Неяк

вельмі непрыкметна

адышло з цяплом

і лета.

У. Карызна.

Прачытайце верш. Назавіце словы, у якіх ёсць гук [ц’].

84. Прачытайце тэкст. Які букет сабралі Насця і Віця? Каму дзеці вырашылі яго падарыць?

Восень у букеце

Тата і дзеці гулялі ў асеннім парку. Свяціла сонейка. Вецер зрываў з дрэў стракатае лісце.

Дачушка Насця пачала збіраць каляровыя лісцікі ў букет. Сын Пеця дапоўніў яго чырвонай гронкай рабіны.

— Тата, паглядзі! Восень у букеце! — усклікнула Насця.

— Якая прыгажосць! — сказаў тата. — Каму мы яе падарым?

— Мама! — радасна закрычалі дзеці.

грóнка — шмат пладоў або кветак на адной галінцы

Назавіце словы з гукам [ц’].

Прачытайце па ролях размову таты і дзяцей.

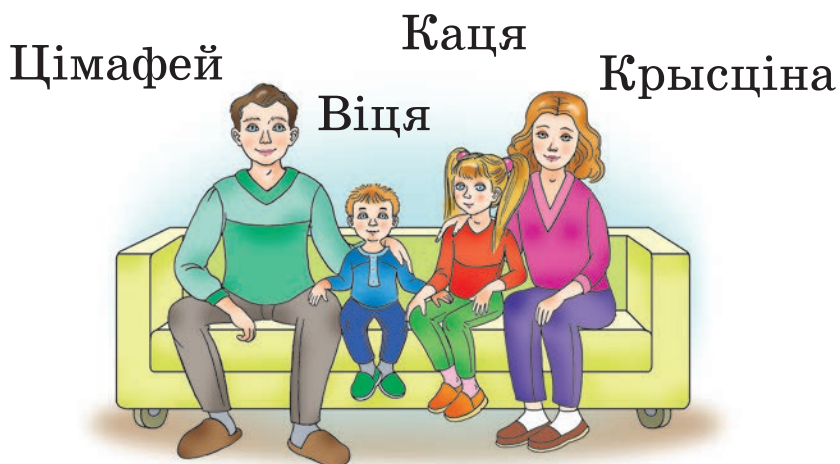
85. Прачытайце. Назавіце адным словам.

Тата, мама, бабуля, дзядуля, цётка, брацік, сястра, прабабка, прадзед.

Вымавіце словы з гукам [ц'] і запішыце.

РМ Назавіце членаў вашай сям'і. Як іх завуць? У якіх імёнах вашых сваякоў ёсць гук [ц']?

86. Разгледзьце малюнак. Як завуць дзяўчынку? Якія сваякі ёсць у яе? Як іх завуць?

Дапоўніце спалучэнні слоў патрэбнымі імёнамі сваякоў.

Мама ..., тата ..., брацік

Запішыце. Падкрэсліце літару **ц**.

87. Прачытайце прыказкі. Як адчуваюць сябе дзеці побач з мамай?

Няма лепшага сябра, чым родная маці.
Пры сонейку цёпла, пры матулі добра.

Назавіце словы з гукам [ц']. Спішыце другую прыказку.

Рм Якімі ласкавымі словамі вы называеце сваю маці? Як яна пяшчотна называе вас?

88. Прачытайце верш. Назавіце словы з гукам [ц'].

У сям'і расце сыноч,
вельмі мілы пестуно́к.
Мама гляне... Ох, дакор!
Бо капрызіць наш Ягор!
Т. Мушынская.

пястўн — балаўнік
дако́р — незадавальнённе,
рус. *упрёк*

Спішыце першы сказ. Падкрэсліце літары *і, ц*, слова з апострафам.